

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อ  
พัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย  
โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์  
LEARNING MANAGEMENT IN LEARNING AREAS OF SOCIAL STUDIES  
RELIGION AND CULTURE FOR LEARNER'S VOLUNTEER SPIRIT  
DEVELOPMENT IN THE UPPER SCHOOL STUDENTS OF  
ANUKOONNAREE SCHOOL KALASIN PROVINCE\*

พระปลัดภักตร์วัฒน์ สีสเตโช (โพนสิงห์), ประยูร แสงใส  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตขอนแก่น

ชนัญญา จำเริญสรรพ

โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์

Phrapalad Pakrawat Silatejo (Phonsing), Prayoon Saengsai  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, khonkean Campus, Thailand

Chanatda chamroensan

Anukulnaree School, Kalasin Province, Thailand

E-mail: Cheerzaa22@gmail.com

\*\*\*\*\*

## บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ เพื่อเปรียบเทียบ และ เพื่อศึกษา  
แนวทางพัฒนาและส่งเสริม การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม  
เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัด  
กาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 300 คน เครื่องมือ  
ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย สถิติที่  
ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติค่าความถี่ (Frequency), การร้อยละ(Percentage), ค่าเฉลี่ย  
(Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), สถิติทดสอบ (F-test) และ  
เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

---

\*ได้รับบทความ: 20 มี.ค. 2563

แก้ไขบทความ: 25 พ.ค. 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 30 มิ.ย. 2563

### ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านความเสียสละ รองลงมา คือ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี และด้านการทำงานเป็นทีม

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า การศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนต่างกันมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองของนักเรียน พบว่า อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียนที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางพัฒนา และส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่คนรอบข้างอย่างสม่ำเสมอ มีจิตอาสาที่จะทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างเต็มกำลังที่ตนเองสามารถช่วยได้ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ ให้ความเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามัคคี และครูผู้สอนควรมีแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนในการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

**คำสำคัญ:** การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา

## **Abstract**

The aims of this research were: to study, to compare and to study the guidelines for development and promotion of the learning management in the learning section of social studies, religion and culture of the upper secondary school students in terms of volunteerism in Anukulnaree school, Kalasin province. This study was a mixed research employing both quantitative and qualitative research methods. The population, including 300 upper secondary school students of Anukulnaree school. The research instruments were questionnaires and interview forms used for collecting research data. The statistics used in this research were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation, F-test and Scheffe's Pair Difference Comparison.

The research results were as follows:

1) The learning management in the learning section of social studies, religion and culture of the upper secondary school students in terms of volunteerism in Anukulnaree school, Kalasin province was rated at a high level of practice. When considering in each aspect and sorted by highest to lowest mean values rating, they are the aspects of sacrifice, followed by kindness responsibility, unity and teamwork.

2) The results of comparative analysis of the learning management in the learning section of social studies, religion and culture of the upper secondary school students in terms of volunteerism in Anukulnaree school, Kalasin province, classified by parents' education found indifference of their opinions at the statistical significance of 0.05, which was not in accordance with the set hypothesis. Classified by the parents' occupations, it is found that the parents' careers of students were different has a different comment level

with the statistically significant level of at 0.05, which is according to the set hypothesis.

3) The guidelines for development and promotion of learning management in the learning section of social studies, religion and culture of the upper secondary school students in terms of volunteerism in Anukulnaree school, Kalasin province are that teachers should encourage students to have generosity, caring for those around them regularly, volunteer spirit to work for others without expecting full return, always helping those who have suffered, respecting and following the rules and regulations of the school strictly, providing collaboration, joining hands together to perform activities with unity and the teachers should have clear guidelines to promote and support the volunteer activities to develop the students according to the objectives set.

**Keywords:** learning management in learning areas of social studies religion and culture, learner's volunteer spirit development

## **บทนำ**

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความเชื่อมโยง ซับซ้อน เคลื่อนไหว ทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐกิจ ฐานความรู้ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกยุคปัจจุบันก็เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้ไปสู่สภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจการค้า และอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การแข่งขันดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ความได้เปรียบเสียเปรียบวิกฤตการณ์ร่วมกันทั้งปัญหาความเครียด ความยากจน การไม่มีงานทำ การก่อการร้าย อาชญากรรม ยาเสพติด การทำลายสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติ โดยทั่วไปสะท้อนให้เห็นแนวโน้มว่า คนยุคใหม่ต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงหลากหลายเป็นสัญญาณเตือนว่าโลกยุคหน้าจะมีปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นเกินกว่าจะคาดถึง สถานการณ์

จริงจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มนุษย์ก็ต้องอยู่ในความเปลี่ยนแปลงนั้น เรียนรู้ในความเปลี่ยนแปลงนั้น รู้ทันรู้เผชิญ และรู้จักระบบชีวิตและสังคมให้อยู่ในดุลยภาพ สงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสม พอเพียง การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งหวังให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาพร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกยุคศตวรรษที่ 21 (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน, 2560: 92)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม พบว่าการส่งเสริมให้นักเรียนจัดค่ายอาสา เป็นการเรียนรู้ทางตรงที่ส่งเสริมให้นักเรียนกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด “จิตสาธารณะ” ไว้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอีกข้อหนึ่ง โดยที่สถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 3)

โรงเรียนอนุกุลนารี ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้จัดทำเอกสารและดำเนินการฝึกอบรมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เข้าใจนโยบาย เนื้อหา ทฤษฎี แนวปฏิบัติการบันทึกผลและประเมินผล กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งเอาใจใส่ดูแลให้สำเร็จผล เพื่อที่จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาความรู้ความสามารถตามศักยภาพ จากสภาพปัจจุบันยังมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมอันไม่เป็นที่พึงประสงค์ จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องใกล้ชิดนักเรียนและคอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือแนะแนวให้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง ซึ่งนักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น วัยที่กำลังค้นหาตนเอง มักจะพบเห็นพฤติกรรมแปลกๆ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บางอย่าง ได้แก่ การคบเพื่อน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พูดจา ก้าวร้าว พูดหยาบคาย หนีเรียน มาโรงเรียนสาย แต่งกายผิดระเบียบ ติดเกมคอมพิวเตอร์ ทะเลาะวิวาท ลักขโมยและออกกลางคัน ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การจัดการศึกษา การพัฒนานักเรียนเป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา

จะเป็นหลักในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้

### **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
- 2) เพื่อเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาและส่งเสริม การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์

### **วิธีดำเนินการวิจัย**

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติค่าความถี่ (Frequency), การร้อยละ(Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), สถิติทดสอบ (F-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ประชากร ได้แก่ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,469 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 90 คน 2) มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 120 คน 3) มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 90 คน ด้วยวิธีการจับฉลาก กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 7 คน ได้มาแบบเจาะจง

### ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความสามัคคี และด้านการทำงานเป็นทีม โดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.92$ ,  $S.D. = 0.35$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านความเสียสละ ( $\bar{X} = 4.00$ ,  $S.D. = 0.46$ ) รองลงมา คือ ด้านความมีน้ำใจ ( $\bar{X} = 3.99$ ,  $S.D. = 0.46$ ) ด้านความรับผิดชอบ ( $\bar{X} = 3.98$ ,  $S.D. = 0.48$ ) ด้านความสามัคคี ( $\bar{X} = 3.87$ ,  $S.D. = 0.39$ ) และด้านการทำงานเป็นทีม ( $\bar{X} = 3.75$ ,  $S.D. = 0.40$ )

ด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.99$ ,  $S.D. = 0.46$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2 นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ( $\bar{X} = 4.07$ ,  $S.D. = 0.67$ ) รองลงมา คือ ข้อที่ 8 นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าตน ( $\bar{X} = 4.06$ ,  $S.D. = 0.71$ ) ข้อที่ 7 นักเรียนมีความเอื้ออาทรเอาใจใส่คนรอบข้างอย่างสม่ำเสมอ ( $\bar{X} = 3.95$ ,  $S.D. = 0.67$ ) และน้อยสุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้กระทำการที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ( $\bar{X} = 3.89$ ,  $S.D. = 0.69$ ) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**ด้านความรับผิดชอบ** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์

**ด้านความประพฤติชอบ** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.98, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 7 นักเรียนให้ความเคารพและเชื่อฟัง ช่วยเหลือการทำงานให้เต็มความสามารถในแต่ละโอกาสอันสมควร ประพฤติตนเป็นคนดี ( $\bar{X}$  = 4.15, S.D.= 0.68) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 นักเรียนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีเรียน เคารพและเชื่อฟังครู อาจารย์ ( $\bar{X}$  = 4.00, S.D.=0.69) ข้อที่ 3 นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและมีคุณภาพ ( $\bar{X}$  = 4.00, S.D.=0.72) และข้อที่ 5 นักเรียนให้ความเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ( $\bar{X}$  = 3.90, S.D.=0.76) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**ด้านความเสียสละ** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความเสียสละ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.00, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5 นักเรียนอุทิศเวลาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ( $\bar{X}$  = 4.07, S.D.= 0.71) ข้อที่ 6 นักเรียนแสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อ ตั้งใจกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ( $\bar{X}$  = 4.07, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ ข้อที่ 8 นักเรียนให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน อยู่เสมอ โดยการช่วยเหลือจะทำอย่างเต็มกำลังที่ตนเองสามารถช่วยได้ ( $\bar{X}$  = 4.04, S.D.=0.65) และน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสียสละกำลังกาย ทรัพย์ สิ่งของตามกำลัง ( $\bar{X}$  = 3.94, S.D.=0.69) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**ด้านความสามัคคี** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความสามัคคี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.87, S.D.=0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2 นักเรียนให้ความร่วมมือกับการทำงานจิตอาสาด้วยความเต็มใจ ( $\bar{X}$  = 4.07, S.D.=0.71 )



รองลงมา คือ ข้อที่ 1 นักเรียนปฏิบัติตนได้ในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ( $\bar{X}$  = 4.05, S.D.=0.69) ข้อที่ 4 นักเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันจนกิจกรรมสำเร็จ ( $\bar{X}$  = 3.97, S.D.=0.93) ข้อที่ 3 นักเรียนร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ( $\bar{X}$  = 3.92, S.D.=0.73) และน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 นักเรียนร่วมใจกันปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ( $\bar{X}$  = 3.71, S.D.=0.66) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

**ด้านการทำงานเป็นทีม** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.31, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 6 นักเรียนมีความร่วมกันทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ( $\bar{X}$  = 4.07, S.D.= 0.67) รองลงมา ข้อที่ 4 นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีมด้วยความสำเร็จเรียบร้อย ( $\bar{X}$  = 3.80, S.D.=0.64) และข้อที่ 3 นักเรียนยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงานและไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย ( $\bar{X}$  = 3.77, S.D.=0.61) ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีมด้วยความสำเร็จเรียบร้อย ( $\bar{X}$  = 3.68, S.D.=0.67) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่การศึกษาของผู้ปกครองต่างกันมีระดับความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน นำมาสรุปเป็นรายด้านดังนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปดังนี้ 1) ด้านความมีน้ำใจ พบว่า จัดกิจกรรมจิตอาสาให้นักเรียนร่วมกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักการให้การทำความกิจกรรมร่วมเพื่อส่วนรวมเช่นการทำความสะอาดวัดใกล้โรงเรียนหรือภายในชุมชนใกล้เคียงจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับชุมชนเช่นปลูกต้นไม้ทำความสะอาดภายในชุมชน การจัดกิจกรรมจิตอาสาถือว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงแสดงถึงความมีน้ำใจและความเสียสละ การจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้นักเรียนรู้จักความมีน้ำใจมีส่วนร่วมในการแบ่งปันในการเข้าร่วมและแสดงออกถึงความมีน้ำใจเช่นการทำความสะอาดโรงเรียนวัด 2) ด้านความรับผิดชอบ พบว่า การทำกิจกรรมจิตอาสาทำให้นักเรียนเกิดความ รับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมายงานก็จะทำ อย่างเต็มความสามารถรู้จักวางแผนแบ่งงานกันทำ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยให้นักเรียนรู้จักการวางแผนเมื่อได้รับมอบหมายภารกิจและแบ่งงานให้นักเรียน การจัดกิจกรรมจิตอาสาทำให้นักเรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งตัวเองได้รับผิดชอบเพื่อบรรลุ เป้าหมายของกิจกรรม ศูนย์ครอบครัวพอเพียง 1 กิจกรรมในเรื่องการ แสดงออกถึงความมีจิตอาสา มีความรับผิดชอบต่อในการ ความเป็นผู้นำด้านจิตอาสา 3) ด้านความเสียสละ พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาทำให้เกิดความเสียสละไม่ว่าจะกำลัง ภายและกำลังทรัพย์เช่นการร่วมกิจกรรมทำความสะอาดวัด จะในวันเสาร์อาทิตย์ซึ่งนักเรียน จะต้องเสียสละเวลาส่วนตัวมาทำงานเพื่อส่วนรวม นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจิตอาสาเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อให้ประโยชน์กับส่วนรวมเช่นงานสภานักเรียน แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เสียสละทั้งกำลังกายกำลังทรัพย์ นักเรียนมีกิจกรรมจิตอาสา เช่น การเข้าร่วม ทำความสะอาดสถานที่ เช่น วัด โรงเรียนในวันหยุด เป็นการแสดงออกถึงความเสียสละและ มีจิตอาสา 4) ด้านความสามัคคี พบว่า การทำจิตอาสาทำให้เกิดความรักสามัคคีเช่นในหมู่ คณะเช่นการทำความสะอาดภายในวัด นักเรียนต้องแบ่งงานกันทำสามัคคีกัน จึงทำให้งาน นั้นสำเร็จ แสดงถึงความเสียสละสามัคคีในหมู่คณะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันและกัน การทำจิตอาสาโดยสอดแทรกกิจกรรมให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน พุดคุยกันด้วยเหตุ และผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในการทำ กิจกรรมกลุ่ม 5) ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำจึงทำให้เกิดการ

ทำงานเป็นทีมงานจึงสำเร็จลุล่วงตามความที่ดั่งเป้าหมายไว้ การทำงานเป็นทีมเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมทำให้การดำเนินกิจกรรมจิตอาสาประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นักเรียนสามารถแบ่งงานกันระดมความคิดเห็นทำงานร่วมกันตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม เพื่อดูการทำงานศักยภาพ

### อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความสามัคคี และด้านการทำงานเป็นทีม โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการด้านความมีน้ำใจ นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าตน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่คนรอบข้างอย่างสม่ำเสมอ รู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้กระทำการสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ นักเรียนให้ความเคารพและเชื่อฟัง ช่วยเหลือการทำงานให้เต็มความสามารถในแต่ละโอกาสอันสมควร ประพฤติตนเป็นคนดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีเรียน เคารพและเชื่อฟังครู อาจารย์ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและมีคุณภาพ ให้ความเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ด้านความเสียสละ นักเรียนอุทิศเวลาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อ ตั้งใจกับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ โดยการช่วยเหลือจะทำอย่างเต็มที่ที่ตนเองสามารถช่วยได้ เข้าร่วมกิจกรรมเสียสละกำลังกาย ทรัพย์สินของตามกำลัง ด้านความสามัคคี นักเรียนให้ความร่วมมือกับการทำงานจิตอาสาด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตนได้ในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันจนกิจกรรมสำเร็จ ร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ร่วมใจกันปฏิบัติกิจกรรมให้

บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ด้านการทำงานเป็นทีม นักเรียนมีความร่วมกันทำงานไปในทิศทางเดียวกัน สามารถทำงานเป็นทีมด้วยความสำเร็จเรียบร้อย ยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงานและไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถทำงานเป็นทีมด้วยความสำเร็จเรียบร้อย สอดคล้องกับ พระกรวัฒน์ สิริปัญญา (สืบสวน) (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.19) ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาหัตถพร ปิยธมโม (คำเพชรดี) (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย พบว่า แนวคิดจากทฤษฎีของบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎี แนวคิด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผู้สม่ำเสมอ และการปฏิบัติหลากหลายวิธีเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียน สามารถพัฒนาช่วยพัฒนาผู้เรียน ด้านจิตอาสา ชัดเจน พฤติกรรม ทำงานร่วมกับหมู่คณะได้ ทำให้เกิดความมีน้ำใจเสียสละแบ่งปัน รับผิดชอบ สามัคคี เป็นที่รักที่ชอบใจของคนทั่วไป ยึดเหนี่ยวน้ำใจคน มีความพากเพียรในงาน หรือกิจกรรมที่ทำจนสำเร็จ ให้ความรักเมตตาต่อกัน พึ่งปฏิบัติเกื้อกูลต่อกันส่งผลให้มีจิตอาสาอย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ พระกรวัฒน์ สิริปัญญา (สืบสวน) (2562) ในประเด็นผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาหัตถพร ปิยธมโม (คำเพชรดี) (2561) ในประเด็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่า ที่โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

## **ข้อเสนอแนะ**

### **1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**

1) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา ร่วมกับวัด ชุมชน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง

2) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมจิตอาสาโดยการสอดแทรกหลักธรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้นำหลักธรรมต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในสังคม

### **2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ**

1) สถานศึกษาควรมีการวางแผนบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

2) ครูควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนแสดงทักษะ ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

### เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: CURS.
- พระกรวัฒน์ สิริปัญญา (สืบสวน). (2562). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ*. 6(4), 177-191.
- พระมหาหัตถพร ปิยธมฺโม (คำเพชรดี). (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย. *วารสารครูศาสตร์ มจร*. 5(1), 135-146.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ มีแสน. (2560). *อาจารย์และครูมืออาชีพพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.